

Василь СТЕЦЬКИЙ, Тетяна СКРИЛЬ

РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНІ РЕСУРСИ І ФУНКЦІОНАЛЬНІ ЗОНИ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ “БІЛОБЕРЕЖЖЯ СВЯТОСЛАВА”

У дослідженні проаналізована унікальність природних та культурно-освітніх рекреаційно-туристичних ресурсів, визначено їхній вплив й значення на формування функціональних зон Національного природного парку “Білобережжя Святослава”. Висвітлено основні напрямки діяльності кожної функціональної зони в збереженні природних й історико-культурних комплексів та об’єктів у умовах рекреаційно-туристичної, науково-дослідницької, еколого-освітньої і регульованої господарської діяльності.

Ключові слова: Національний природний парк, НПП “Білобережжя Святослава”, Кінбурнський півострів, природоохоронна зона, зони рекреації, стаціонарна і регульована рекреація.

Постановка науково-практичної проблеми та актуальність дослідження. Національний природний парк “Білобережжя Святослава” (далі НПП “Білобережжя Святослава”), створений відповідно до Указу президента України № 1056/2009 від 16 грудня 2009 року [12]. З понад 50 НПП України він вирізняється особливим положенням, займає центральну і західну частину території Кінбурнського півострова, омивається водами Дніпро-Бузького лиману, Чорного моря і Ягорлицької затоки. Літні спекотні температури і зимові помірно-холодні повітряні маси із штормовими вітрами та переважаючи на поверхні, за винятком невеликих заболочених ділянок на сході, піщано-черепашкові відклади стали основою формування унікальних біогеоценозів степової зони. Вони та події історичного минулого сформували потужній рекреаційно-туристичний і еколого-освітній потенціал НПП “Білобережжя Святослава”.

Зростаюча динаміка туристичних потоків на його території з 2009 по 2019 роки вимагають глибокого вивчення наслідків антропогенного навантаження на природоохоронні комплекси і об’єкти, запровадження нових форм і підходів оптимізації функціонування в зонах стаціонарної і регульованої рекреації, господарської діяльності.

Аналіз останніх публікацій за темою дослідження. Розвиток рекреаційної і туристичної діяльності в природних національних парках має широке висвітлення у нормативно-правових актах і регуляторних документах Міністерства соціальної політики, екології і природних ресурсів України, науково-методичних розробках і навчальній літературі.

Підвищення рекреаційної і туристичної активності в природних національних парках зумовило розширення спектру питань із планування екологічно-освітніх стежок в методичних розробках, запровадження регулятивних

заходів з метою зменшення антропогенного навантаження на природні системи, введення режиму рекреаційного використання окремих територій, запровадження платних послуг.

З основних публікацій останнього часу заслуговує на увагу монографія професора А.І.Кривульченка “Кінбурн: ландшафти, сучасний стан та значення”. У праці автор представив цілісне наукове дослідження природного стану Кінбурнського півострова в зоні проведення активних природоохоронних дій у поєднанні з регульованою господарською та рекреаційно-туристичною діяльністю [3].

Наукові дослідження В. М. Давиденка і В.Б.Чауса “Кінбурнський півострів, Кінбурнська коса, Білобережжя...”, де автори аналізують природно-компонентну сутність території - об’єкта досліджень, відзначають основні напрямки організації та практичних дій з реалізації природоохоронних заходів і туристично-рекреаційної активності на території НПП “Білобережжя Святослава” [3].

Після набуття статусу НПП “Білобережжя Святослава” розширились напрямки наукових дослідницької діяльності, з’явився ряд наукових публікацій українських вчених. Зокрема, С. Біляєвої, про результати археологічних досліджень на Кінбурнській косі 2009-2013 рр. [1]; В. В’юна, А. Іванова з методики визначення рекреаційного навантаження на його території [2]; С. Мельничук, Г. Трохименко з флористичного різноманіття та систематики флористичної структури [8], з антропогенної трансформації галофітного комплексу флори [9] та інших вчених.

Формування цілей і завдань статті.

Попри широкий спектр досліджень НПП “Білобережжя Святослава”, вивчення і наукове висвітлення проблем його рекреаційно-туристичного потенціалу й діяльності вважаємо недостатнім. На нашу думку, це зумовлено наступними чинниками:

- коротким періодом часу діяльності НПП;
- активним зростанням туристично-рекреаційних потоків і збільшенням навантаження на природні системи.

До сучасних завдань і напрямів дослідження НПП “Білобережжя Святослава” доцільно віднести:

- напрацювання наукових обґрунтувань і картографічних матеріалів для оптимізації меж охоронної, регульованої й стаціонарної рекреації та господарської зон функціонування;
- розробка нових маршрутів та облаштування екологічних стежок у зонах організованого туризму;
- надання наукових рекомендацій із зменшення впливу рекреаційної і господарської діяльності на природні комплекси та об’єкти парку.

Викладення основного матеріалу.

Назва національного природного парку “Білобережжя Святослава” походить від природних та історичних особливостей території. В її основу покладені білі піски пляжів Кінбурнського півострова та ім’я київського князя Святослава, що на ньому зупинявся під час походу.

НПП “Білобережжя Святослава” є складним природоохоронним, історико-культурним і соціально-економічним утворенням. Його організаційно-функціональну основу формують: “Ландшафтний природний парк Кінбурнська коса” – вузький витягнутий на 8 км. суходіл, що сформувався відкладами піску і розмежує акваторії Чорного моря та Дніпро-Бузького лиману. Його вважають приморським екологічним коридором завдяки великій кількості степової трав’яної рослинності (близько 500 видів) та гніздування багатьох рідкісних видів постійних і сезонних міграцій птахів – пухівки, кульона великого, кулика-сороки. (рис.1.); “Ковалівська сага” або “Геродотова Гілея” - низинне заболочене урочище оточене пасмом з прилеглими прісною і солоною водоймами, які формують на площі близько 12 гектарів єдину екосистему з давно ізольованих солестійких популяцій чорної вільхи, трав’янисто-болотної рослинності та численних плазунів, кажанів і птахів. (рис.2.); “Ягорлицька затока” - водойма з солоною йодистою водою, в якій, завдяки мілкому дну, води прогріваються до оптимальних температур на кілька тижнів скоріше, ніж початок масового пляжного сезону. Також вони відзначаються постійною прозорістю та мінімальним коливанням температури; “Бієнкові плавні”. -

добре прогріті мілководдя та великі за площею (понад 1 тис. га.) водно-болотні угіддя з природним нерестовищем коропа (сазана) та карася, гніздування різних видів птахів Нижнього Подніпров’я (рис.3); “Камбальна коса” - природний комплекс суходолу акумулятивного утворення поблизу села Покровка, сформований відкладами піску і черепашкових решток. Особливістю коси є зміна під дією морських хвиль її конфігурації і протяжності. В останні роки поруч із Камбальною косою сформувалась Суха коса. Вони та частина Кінбурнського півострова утворюють Покровський півострів. Під час весняно-осінніх міграцій та взимку тут скупчуються колонії птахів, серед яких найпоширенішими є кулики, леbedі, качки, лиски, мартини; “Орхідейне поле” – популяції диких орхідей в зоні поширення засолених степів із лучною рослинністю. Його площа становить понад 60 гектарів і є однією із найбільш подібних природних екосистем у Європі (рис.4).

До складу НПП “Білобережжя Святослава” входить територіально віддалене урочище “Солоне Озеро”. Воно розташоване у прибережній західній частині суходолу Причорноморської низовини на північ від села Рибаківка. Основна частина його площі припадає на озеро Солонець Тузли, у плавнях якого гніздуються чайки, чорний і білий леbedі, качки, чаплі і навіть розові та білі пелікани. Завдяки грязево-сольовим відкладам у літній період озеро є рекреаційно-оздоровчим центром.

На території НПП “Білобережжя Святослава” знаходиться ряд археологічних пам’яток епох ранньої та пізньої бронзи, античної культури, історичні місця, пов’язані із славним князем і козацьким минулим. Встановлені пам’ятні знаки на місці перебування Київського князя Святослава, виявлені місця частково затопленої водами Дніпровсько-Бузького лиману Кінбурнської фортеці, поховання Кошового війська Запорозького Сидора Бідного, перебування Олександра Суворова та військових компаній Кримської війни 1855 року.

Наукова і природоохоронна діяльність на території НПП “Білобережжя Святослава” проводиться з метою постійного спостереження й вивчення природних процесів та їх змін, прогнозування та розробки наукових обґрунтувань збереження і відновлення природних комплексів, окремих об’єктів. Особливе місце займають рідкісні види рослинного й тваринного світу, занесені до Червоної книги України і міжнародних Червоних реєстрів та ті, що перебувають під загрозою зникнення. Наукові

дослідження проводяться у відповідності до Законів України “Про природно-заповідний

фонд України”, “Про Червону книгу України”, “Про науково-технічну експертизу” [5., 6., 7.].

Рис.1. Кінбурнська коса
(за матеріалами інтернет-видань)

Рис.2. Ковалівська сага (Фото К. Редінова)

Рис.3. Бієнкові плавні
(за матеріалами інтернет-видань)

Рис.4. Орхідне поле (за матеріалами інтернет-видань)

Адміністрацією парку НПП “Білобережжя Святослава” у співпраці з науковцями підготовлені установчі правові та функціонально-нормативні документи, в яких виділено чотири його функціональні зони. [10]. Нами детально вивчені зазначені матеріали та проведені власні експедиційні дослідження дозволили узагальнити окремі їхні положення і доповнити, створити картосхему території об’єкта дослідження (рис.5):

- **заповідних територій**, де здійснюються заходи із підтримання природного регулювання екосистем, охорони, збереження та відновлення найбільш цінних природних комплексів з високим біотичними різноманіттям. Основними об’єктами зони є: а). Покровський півострів з Камбальною і сухою косами, прилеглою однокілометровою акваторією Чорного моря і зони активного впливу Ягорлицької затоки; б). Кефальні озера; в). урочище “Біла хата”; г). акваторія Ягорлицької затоки; д). Васиївські (Сагайдачного) кучугури; ж). Бієнкові плавні; з). Приморські літогенні піски; е). прилегла акваторія Чорного моря; є). Кінбурнська стрілка (дистальна частина Кінбурнської коси) з акваторією;
- **регульованої рекреації**, де проводиться

природно-охоронна діяльність зі збереження і відновлення цінних природних комплексів та організації регульованої рекреаційно-туристичної й еколого-освітньої діяльності. Основними об’єктами зони є: а). Кінбурнська стрілка; б). Орхідне поле; в). Ягорлицька затока (прилегли території біля с. Покровка); г). морські зони Чорного моря; д). прилегли зони Дніпро-Бузького лиману; ж). Кефальні ближні озера; з). лісові території Очаківського ЛМГ; е). озеро “Солонець Тузли”.

- **стаціонарної рекреації**, яка включає локації і функціонування об’єктів соціальної інфраструктури для рекреантів та туристів парку. Її об’єктами є Римбівський і Покровсько-Хуторівський рекреаційно-туристичні центри.
- **господарської діяльності**, в якій зусилля спрямовані на задоволення практичних потреб парку та населення, яке постійно проживає на території парку і здійснює трудову діяльність. До основних об’єктів зони належать б а). ДП “Очаківське ЛМГ”; б). прилегли акваторії Дніпро-Бузького лиману і Чорного моря.

Рис.5. Природоохоронні зони та об’єкти, рекреаційно-туристичної інфраструктури НПП “Білобережжя Святослава”

Рекреаційна діяльність на території НПП “Білобережжя Святослава” здійснюється відповідно до “Положення про рекреаційну діяльність у межах територій та об’єктів природно-заповідного фонду України” [8].

Основними напрямками провадження рекреаційної діяльності НПП “Білобережжя Святослава” є:

- створення умов для організованого і ефективного туризму, відпочинку та інших видів рекреаційної діяльності в природних умовах з додержанням режиму охорони природних комплексів та об’єктів;
- забезпечення потреб рекреантів на загальнооздоровчий, культурно-пізнавальний відпочинок, туризм, любительське і спортивне рибальство, відповідно до природоохоронного режиму Парку;
- організація та створення інфраструктурного облаштування туристичних та екскурсійних маршрутів, еколого-освітніх стежок;
- налагодження координації діяльності Адміністрації Парку та суб’єктів рекреаційно-туристичної діяльності щодо раціонального використання природних та історико-культурних ресурсів;
- створення інформаційного порталу щодо даних рекреаційних закладів території Парку.

Основу рекреаційних послуг НПП “Білобережжя Святослава” складає організація й створення умов для літнього відпочинку. Ідеальні, насичені морською вологою й прогрітими повітряні маси, тепла акваторія і пляжі з білого піску Чорноморського узбережжя у

поєднані із екзотичною природою з травня по жовтень кожного року приваблюють численних відвідувачів.

За офіційною інформацією територіально-адміністративного органу – Покровської сільської ради, кількість зареєстрованих рекреантів на території Кінбурнського півострова у межах Миколаївської області і в межах організації та діяльності НПП “Білобережжя Святослава” у 1995 році нараховувала 3 000 осіб. У наступні роки їхня динаміка зростала : у 1996 році – 3 500 осіб, у 1997 році – 3 900 осіб, у 1999 році – 5 200 осіб і у 2000 році – 5 800 осіб. Протягом 2001-19 років їхня кількість не падала нижче від 5 500 осіб. Також у звітних документах зазначається, що значна кількість відпочиваючих (за оцінками сезону 2017 року – до 50 000 осіб) перебувала на території парку короткочасно і не реєструвалась [3, с.26].

Висновки та перспективи використання дослідження. Отже, основними завданнями функціонування НПП “Білобережжя Святослава” є збереження цінних природних територій та історико-культурних об’єктів, що мають важливе природоохоронне, наукове, освітнє, рекреаційне та оздоровче значення. Спільно із природоохоронною місією важливим і обов’язковим, згідно програмних документів, напрямком його діяльності є створення умов для організації та надання туристичних і відпочинкових послуг, інших видів рекреаційної діяльності. Результати дослідження можна використати у поточній діяльності НПП «Білобережжя Святослава» та його перспективного розвитку у різних сферах

Література:

1. Біляєва, С.О., Карашевич І. В., Фіалко О. Є. Основні результати археологічних досліджень на Кінбурнській косі в 2009-2013 рр. // Археологія. - 2014. - № 3. - С.92-103. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/JRN/arhl2014311>
2. В'юн В. Г., Іванов А.М. Методика визначення рекреаційного навантаження на охоронні території / Економіка та управління. – 2010. – № 5. – С. 82-85. http://www.nauka.com/28_OINXXI_2010/Economics/72227.doc.htm
3. Давиденко В. М., Чаус В. Б. Кінбурнський півострів, Кінбурнська коса, Білобережжя... : науково-популярне видання. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2018. – 96 с.
4. Кривульченко А.І. Кінбурн: ландшафти, сучасний стан та значення: Монографія. – Кропивницький: Центрально-Українське видання, 2016. – 416 с.
5. Закон “Про природно-заповідний фонд України” № 2362-VIII (2362-19) від 22.03.2018. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12>
6. Закон України “Про Червону книгу України”. – Відомості Верховної Ради України, (ВВР), 2002, №30, ст.201 (Із змінами внесеними згідно із Законами № 805- VI від 25.12.2008, ВВР,2009, №19,ст..259; № 5072- VI від 05.07.2012,ВВР,2013,№ 28, ст. 304; № 5456 – VI від 16.10.2012, ВВР, 2013 № 46 ст. 640. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3055-14/ed20150509>
7. Закон “Про науково-технічну експертизу”. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1995, № 9, ст.56 (Із змінами внесеними згідно із Законами № 1069-XIV від 21.09.1999, ВВР, 1999, № 45, ст. 400; № 3421-IV від 09.02.2006, ВВР, 2006, № 22, ст. 199; № 5460-IV від 16.10. 2012, ВВР, 2014, №2-3, ст. 41. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/51/95>
8. Мельничук С.С., Трохименко Г.Г. Флористичне різноманіття та систематики структура флори Національного природного парку “Білобережжя Святослава” // Science Rise. Biological science. - 2017. - № 2. - С. 24-29. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/texcsr2017_2_7..
9. Мельничук С.С., Трохименко Г.Г. Антропогенная трансформация галофитного комплекса флоры Национального естественного парка "Белобережье Святослава" // Международный журнал гуманитарных и естественных наук. – 2017. - № 2. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/article/n/antropogennaya-transformatsiya-galofitnogo-kompleksa-flory-natsionalnogo-estestvennogo-parka-beloberezhie-svyatoslava>
10. Проект організації території Природного парку “Білобережжя Святослава”. Охорона, відтворення та рекреаційне використання його природних комплексів та об’єктів, Миколаїв - 2015.- 143 с.
11. Положення про Національний природний парк “Білобережжя Святослава” [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://ips.ligazakon.net/document/view/fin75444?an=96&ed=2015_07_01
12. Указ президента України № 9 1056 16 грудня 2009 року Про створення національного природного парку "Білобережжя Святослава" (Із змінами, внесеними згідно з Указами Президента № 218/2016 (218/2016) від 20.05.2016 і № 137/2019 (137/2019) від 11.04. 2019). [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1056/2009>
13. <http://kirillovka.ks.ua/kinburn/>
14. <https://travello.com.ua/uk/kinburnskaya-kosa>

References:

1. Bilyayeva, S.O., Karashevych I. V., Fialko O. Ye. Osnovni rezul'taty` arheologichny`x doslidzhen` na Kinburns`kij kosi v 2009-2013 rr. // Arхеologiya. - 2014. - # 3. - S.92-103. [Elektronny`j resurs] Rezhym`m dostupu: <http://nbuv.gov.ua/JRN/arhl2014311>
2. V`yun V. G., Ivanov A.M. Metody`ka vy`znachennya rekreacijnogo navantazhennya na oxoronni tery`toriyi / Ekonomika ta upravlinnya. – 2010. – # 5. – S. 82-85. http://www.nauka.com/28_OINXXI_2010/Economics/72227.doc.htm
3. Davy`denko V. M., Chaus V. B. Kinburns`ky`j pivostriv, Kinburns`ka kosa, Biloberezhzhyia... : naukovo-populyarne vy`dannya. – My`kolayiv : Vy`d-vo ChNU im. Petra Mogy`ly`, 2018. – 96 s.
4. Kry`vul`chenko A.I. Kinburn: landshafy`, suchasny`j stan ta znachennya: Monografiya. – Kropy`vny`cz`ky`j: Central`no-Ukrayins`ke vy`dannya, 2016. – 416 s.
5. Zakon “Pro pry`rodno-zapovidny`j fond Ukrayiny`” # 2362-VIII (2362-19) vid 22.03.2018. [Elektronny`j resurs] – Rezhym`m dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12>
6. Zakon Ukrayiny` “Pro Chervonu kny`gu Ukrayiny`”. – Vidomosti Verxovnoyi Rady` Ukrayiny`, (VVR), 2002, #30, st.201 (Iz zminamy` vneseny`my` zgidno iz Zakonamy` # 805- VI vid 25.12.2008, VVR,2009, #19,st..259; # 5072- VI vid 05.07.2012,VVR,2013,# 28, st. 304; # 5456 – VI vid 16.10.2012, VVR, 2013 # 46 st. 640. [Elektronny`j resurs] – Rezhym`m dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3055-14/ed20150509>
7. Zakon “Pro naukovo-texnichnu eksperty`zu”. Vidomosti Verxovnoyi Rady` Ukrayiny` (VVR), 1995, # 9, st.56 (Iz zminamy` vneseny`my` zgidno iz Zakonamy` # 1069-XIV vid 21.09.1999, VVR, 1999, # 45, st. 400; # 3421-IV vid 09.02.2006, VVR, 2006, # 22, st. 199; # 5460-IV vid 16.10. 2012, VVR, 2014, #2-3, st. 41. [Elektronny`j resurs] – Rezhym`m dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/51/95>
8. Mel`ny`chuk S.S., Troxy`menko G.G. Flory`sty`chne riznomanittya ta sy`stematy`ky` struktura flory` Nacional`nogo pry`rodnogo parku “Biloberezhzhyia Svyatoslava” // Science Rise. Biological science. - 2017. - # 2. - S. 24-29. [Elektronny`j resurs] – Rezhym`m dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/texcsr2017_2_7..
9. Mel`ny`chuk S.S., Troxy`menko G.G. Antropogennaya transformacy`ya galofy`tnogo kompleksa flory Nacy`onal`nogo estestvennogo parka "Beloberezh`e Svyatoslava" // Mezhdunarodny`j zhurnal gumany`tarnyx y` estestvenny`x nauk. – 2017. - # 2. [Elektronny`j resurs] – Rezhym`m dostupu: <https://cyberleninka.ru/article/n/antropogennaya-transformatsiya-galofitnogo-kompleksa-flory-natsionalnogo-estestvennogo-parka-beloberezhie-svyatoslava>
10. Proekt organizaciyi tery`toriyi Pry`rodnogo parku “Biloberezhzhyia Svyatoslava”. Oxorona, vidtvorennya ta rekreacijne vy`kory`stannya jogo pry`rodn`x kompleksiv ta ob`yektiv, My`kolayiv - 2015.- 143 s.
11. Polozhennya pro Nacional`ny`j pry`rodny`j park “Biloberezhzhyia Svyatoslava” [Elektronny`j resurs] – Rezhym`m dostupu: https://ips.ligazakon.net/document/view/fin75444?an=96&ed=2015_07_01
12. Ukaz prezy`denta Ukrayiny` # 9 1056 16 grudnya 2009 roku Pro stvorennya nacional`nogo pry`rodnogo parku

"Biloberezhzha Svyatoslava" (Iz zminamy, vneseny my zgidno z Ukazamy Prezydenta # 218/2016 (218/2016) vid 20.05.2016 i # 137/2019 (137/2019) vid 11.04. 2019). [Elektronnyj resurs] – Rezhy'm dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1056/2009>

13. <http://kirillovka.ks.ua/kinburn/>

14. <https://travello.com.ua/uk/kinburnskaya-kosa>

Аннотация:

Василий Стецкий, Татьяна Скрыль. РЕКРЕАЦИОННО-ТУРИСТИЧЕСКИЕ РЕСУРСЫ И ФУНКЦИОНАЛЬНЫЕ ЗОНЫ НАЦИОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКА «БЕЛОБЕРЕЖЬЕ СВЯТОСЛАВА

В исследовании проанализирована уникальность природных и культурно-образовательных рекреационно-туристических ресурсов, определены их влияние и значение для формирования функциональных зон Национального природного парка "Белобережье Святослава". Освещены основные направления деятельности каждой функциональной зоны в сохранении природных и историко-культурных комплексов и объектов в условиях рекреационно-туристической, научно-исследовательской, эколого-образовательной и регулируемой хозяйственной деятельности.

Основу рекреационных услуг НПП "Белобережье Святослава" составляет организация и создание условий для летнего отдыха. Идеальные, насыщенные морской влагой и прогретые воздушные массы, теплая акватория и пляжи из белого песка Черноморского побережья в сочетании с экзотической природой с мая по октябрь каждого года привлекают многочисленных посетителей.

Итак, основными задачами функционирования НПП "Белобережье Святослава" является сохранение ценных природных территорий и историко-культурных объектов, имеющих важное природоохранное, научное, образовательное, рекреационное и оздоровительное значение. Совместно с природоохранной миссией важным и обязательным, согласно программных документов, направлением его деятельности является создание условий для организации и предоставления туристических и отдыха услуг, других видов рекреационной деятельности.

Ключевые слова: Национальный природный парк, НПП "Белобережье Святослава", Кинбурнской полуостров, природоохранная зона, зоны рекреации, стационарная и регулируемая рекреация.

Abstract:

Vasyl Stetskyi, Tatiana Skryl. "SVYATOSLAV'S WHITE COAST" NATIONAL NATURAL PARK: RECREATIONAL AND TOURIST RESOURCES AND FUNCTIONAL ZONES

The research analyzes the results and experience of the performed environmental, scientific, research, ecological, educational and recreational-tourism work in accordance with the developed project of the program of perspective development for 2010-2020 of the National Nature Park "Svyatoslav's White Coast". It is noted that the basis of the activity was the inventory of the nature protection fund, the territorial borders were allocated and expanded, the current and prospective plans of activity were determined. In the course of scientific research, general scientific and special methods have been used, which allow to carry out a wide range of theoretical and applied studies of natural ecological systems.

The main environmental objects of the park, their natural uniqueness and significance are identified. The issue of expediency of territorial zoning of the park is worked out, four of its functional zones are defined.

The conditions and approaches of organization and provision of ecological-educational, recreational and tourist services of zones of stationary and regulated (seasonal or short-term) recreation are specified and analyzed. The results of researches of recreational activity of the park territories in the zones of the greatest anthropogenic loads - the coast and the waters of the Black Sea and the Kinburn Spit are shown.

Due to the complex nature of the research, the system of population settlement and its economic activity were analyzed in the park. It is noted that the organization and provision of recreational and tourism services in the territories is closely linked to the creation of hospitality infrastructure. The study identifies two types of institutions - permanent multifunctional facilities with fixed development and sufficient level of service and seasonally operating small architectural forms and the most essential services.

The findings of the studies indicate that the National Nature Park "Svyatoslav's White Coast" effectively carries out conservation activities, organized regulated recreational and tourist services contribute to deep ecological and educational knowledge and preservation of the natural environment by the recreation.

The basis of recreational services of NPP "Beloberezhye Svyatoslav" is the organization and creation of conditions for summer recreation. Ideal, saturated with sea moisture and heated air masses, warm water area and white sand beaches of the Black Sea coast, combined with exotic nature from May to October every year, attract numerous visitors.

So, the main tasks of the functioning of the NPP "Beloberezhye Svyatoslav" is the preservation of valuable natural areas and historical and cultural sites that have important environmental, scientific, educational, recreational and recreational significance. Together with the environmental mission, an important and mandatory, according to the program documents, the direction of its activity is the creation of conditions for the organization and provision of tourist and recreation services, and other types of recreational activities.

Key words: National Nature Park, Svyatoslav's White Coast", Kinburn Peninsula, nature protection zone, recreation zones, stationary and regulated recreation.

Надійшла 15.10.2020р.